

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

A.H.K. van Viegen (PvdD), R. van Aelst (SP), E. Rozenberg (D66)
(d.d. 7 augustus 2023)

Nummer
3985

Onderwerp
Massale vergassing ganzen Kinderdijk

Aan de leden van Provinciale Staten

1. *Kent u het bericht 'Ruim duizend ganzen gevangen en vergast in Kinderdijk'?*

Antwoord
Ja

2. *Hoeveel ganzen per soort zijn er in de afgelopen vier jaar jaarlijks in onze provincie vergast?*

Antwoord

De Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland rapporteert jaarlijks over het uitgevoerde beheer in haar jaarrapportages. De door u gevraagde gegevens zijn terug te vinden onder de rapportage van de ganzen onder "maatregelen en aantal gevangen ganzen". De jaarrapportages zijn te vinden via de volgende link: <https://www.fbezh.nl/jaarverslagen/>

3. *Hoeveel ganzen per soort zijn er in de afgelopen vier jaar in onze provincie op andere wijze gedood?*

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 2

4. *Kunt u een overzicht geven van de ganzenstand in Zuid-Holland in de afgelopen vier jaar per soort?*

Antwoord

In opdracht van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland wordt er jaarlijks een zomer telling uitgevoerd van de in Zuid-Holland verblijvende stand ganzen. De rapportages van de zomer tellingen zijn voor iedereen toegankelijk en in te zien op de website van de Faunabeheereenheid via de volgende link: <https://www.fbezh.nl/telrapporten/>

¹ <https://www.alblasserdamsnieuws.nl/wordpress/2023/06/07/ruim-1000-ganzen-gevangen-en-vergast-in-kinderdijk/>

5. *Is het u bekend hoeveel leed de ganzen ervaren tijdens het vergassen, aangezien ze als watervogel lang hun adem in kunnen houden en wel 120 seconden lang een doodstrijd voeren, terwijl ze elkaar in blinde paniek in de gaskar en elkaar vertrappen?² Zo ja, wat vindt u van deze manier van doden van ganzen? Zo nee, waarom hebt u zich niet eerst verdiept in deze manier van doden?*

Antwoord

Wanneer wordt voldaan aan specifieke redenen, voorwaarden en vereisten uit de Wet natuurbescherming (en Vogelrichtlijn) is het in sommige gevallen toegestaan om ganzen te doden. Wanneer hiertoe wordt besloten zijn er verschillende dodingsmethoden mogelijk, één hiervan is het vangen en doden van ganzen tijdens de rui (ruivangsten). Ganzen zijn tijdens de rui relatief eenvoudig en met minimale verstooring van overige natuurwaarden te vangen, waarna ze met CO2 kunnen worden gedood.

Het doden van ruiende ganzen is een methode waarbij met een eenmalige inspanning een groot aantal ganzen uit de populatie kan worden weggenomen. In een zienswijze over het doden van ganzen heeft de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA) in 2012³ in hun Richtsnoer Ganzendoden een voorkeur uitgesproken voor ruivangsten, vanwege een lagere welzijnsaantasting dan bij afschot. Ook in een recente zienswijze⁴ van de RDA over het doden van dieren wordt dit standpunt herhaald. In het Richtsnoer Ganzendoden staan concrete randvoorwaarden over wanneer en hoe het middel ingezet kan worden. De Raad van State heeft in 2019 geoordeeld dat de ruivangsten mogen worden uitgevoerd ten behoeve van de in Wet natuurbescherming genoemde belangen bijvoorbeeld openbare veiligheid (vliegveiligheid), beperking van (landbouw)schade of schade aan flora en fauna. Wel is uit onderzoek⁵ gebleken dat het doden met oplopende CO2-concentraties meer stress veroorzaakt bij de individuele gans dan een goed geplaatst schot, en daarmee – op het niveau van het individuele dier - minder diervriendelijk is. Vanuit de opgaven t.a.v. schadebeperking en vliegveiligheid is het echter nodig om ganzenaantallen terug te dringen, wat via de methode afschot netto meer stress oplevert.

6. *Is het u bekend hoeveel mensen een klacht of op via ander wijze hebben gecommuniceerd met de provincie over het vergassen van ganzen, omdat het zien van deze actie als choquerend kan worden ervaren? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Ja. De activiteiten bij Kinderdijk hebben niet geresulteerd in klachten bij de Provincie, de stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland of de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.

7. *Is u bekend dat de maatschappelijke weerstand tegen de gruwelijke wijze van vergassing en de massale doding van ganzen groot is?⁶ Bent u bereid om hiermee rekening te houden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze?*

Antwoord

Het is ons bekend dat het doden van dieren (soms heftige) emoties oproept. Binnen het faunabeheer streeft de provincie naar een gezond evenwicht in populaties en weegt zorgvuldig de belangen van natuur en samenleving af. Waar nodig worden maatregelen getroffen, bijvoorbeeld ten behoeve van bijvoorbeeld

² <https://www.youtube.com/watch?v=3RT6CXTiRvs>

³ RDA, 2012. Richtsnoer ganzendoden. RDA, Den Haag. 26 pp.

⁴ RDA, 2022. Doden van dieren aan het licht. RDA, Den Haag. 78 pp

⁵ Sharp, T. & Saunders, G. (2011). A model for assessing the relative humaneness of pest animal control methods Second edition. Australian Government Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, Canberra

⁶ <https://fse.studenttheses.ub.ruq.nl/10213/1/BachelorscriptieCorineSchuilenqa.pdf>

openbare veiligheid, beperking van (landbouw)schade of in dit specifieke geval ter bescherming van de natuurdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk.

Binnen de grenzen van het N2000 gebied Boezems Kinderdijk gaan de drijvende- en niet drijvende rietgorzen achteruit. Deze gorzen zijn van essentieel belang als broedgelegenheid voor bijvoorbeeld de purperreiger en de overige vogelsoorten waar het gebied voor is aangewezen. De oorzaak van de achteruitgang van de rietgorzen kan grotendeels worden toegeschreven door de groeiende populatie (Grauwe) ganzen. Hierdoor krijgt verjonging en aangroei van het riet geen kans.

Vanuit het Natura 2000-beheerplan wordt een aantal instandhoudingsmaatregelen ten behoeve van de Natura 2000-waarden beschreven die ervoor moeten zorgdragen dat de rietgorzen m.n. binnen het deelgebied Hogeboezem van de Overwaard verbeteren. Een van deze maatregelen betreft actief ganzenbeheer. Hierover staat het volgende opgenomen in het Natura 2000-beheerplan Boezems Kinderdijk:

“De ganzenpopulatie in met name de Hoge Boezem van de Overwaard wordt actief teruggebracht. Hierdoor wordt vertrapping van rietvegetaties en vraat van nieuwe rietscheuten fors teruggebracht, waardoor verjonging van het riet kan optreden.”

8. *Bent u het er mee eens dat het vergassen van ganzen niet werkt, gezien onderzoek aantoont dat ganzen makkelijk in staat zijn om de jaarlijkse sterfte door vergassing en afschot te compenseren en dat dus afschot of vergassen zinloos is? Zo nee, waarom niet?*⁷

Antwoord

Nee, dat zijn wij niet met u eens. Met de inzet van een combinatie aan maatregelen is de doelstelling van de brandgans voor Zuid-Holland onder het faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2022 gehaald.

Het internationale en provinciale beleid is deels gericht op het reduceren van specifieke ganzenpopulaties om schade aan landbouw en natuur te voorkomen, en vliegveiligheid te bevorderen. Voor de Grauwe Gans en de Brandgans is dit beleid ingebed in een internationale context, in de vorm van het Europees Ganzenplatform van het Afrikaans-Euraziatisch Watervogelverdrag (AEWA).

Ruivangsten zijn in vergelijking met andere methodieken een efficiënte manier van populatiereductie door de relatief geringe inzet die nodig is tegenover de hoge aantallen ganzen die per actie uit de populatie onttrokken kunnen worden^{5,8,9,10}. Hierdoor wordt de populatie snel teruggebracht en hoeven er over langere tijd netto minder ganzen te worden gedood. Tijdens de rui zijn ganzen relatief eenvoudig en met minimale verstoring van overige natuurwaarden te vangen. Bovendien worden vooral lokale ganzenpopulaties op die manier gereguleerd en wordt vermeden dat trekvogels worden gedood. Bij ruivangsten worden bovendien verhoudingsgewijs veel volwassen vogels aan de populatie onttrokken, wat effectiever is dan ingrijpen in het broedsucces^{6,7,8}.

⁷ https://stats.sovon.nl/static/publicaties/LIM834-2_Kleefstra.pdf

⁸ Stahl, J., van den Bremer, L., Schekkerman, H., de Boer, V. & Voslamber, B. (2013). Beheer van zomerganzen in de Provincie Utrecht. Sovon-rapport 2013/28. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen

⁹ Kleijn, D., van Riel, M. & Melman, D. (2012). Pilot onderzoek Grauwe ganzen op Texel. Effectiviteit van beheersmaatregelen en ontwikkelingen in landbouw- en natuurschade. Alterra rapport 2307. Alterra, Wageningen

¹⁰ Van der Jeugd, H.P., Voslamber, B., van Turnhout, C., Sierdsema, H., Feige, N., Nienhuis, J. & Koffijberg, K. (2006). Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei? Sovon-onderzoeksrapport 2006/02. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Effectief populatiebeheer vraagt naast het beperken van aantallen evenwel ook om andere maatregelen, zoals verstoring en het beperken van broedgelegenheid. Via combinaties van maatregelen wordt gewerkt aan een duurzaam ganzenbeheer voor de lange termijn, waarbij schade – binnen de mogelijkheden geboden vanuit (inter)nationale en provinciale kaders - wordt teruggebracht naar een maatschappelijk aanvaardbaar niveau.

9. *Bent u het er mee eens dat het primaire doel niet moet zijn om het aantal ganzen te reduceren, maar om de omvang van de schade te beperken en dat daarvoor moet worden ingezet op innovatie en preventie, in plaats van continu dieren te doden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat u hier aan doen?*

Zie antwoord op vraag 10.

10. *Bent u het er mee eens dat er effectieve alternatieve methoden zijn om ganzen te verjagen, zoals lasers en drones?^{11 12} Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u ervoor zorgen dat deze middelen worden ingezet ?*

Antwoord op vraag 9 en 10.

Preventieve maatregelen zoals vlaggen, lasers en drones kunnen worden ingezet om landbouwschade door ganzen enigszins te beperken. Deze maatregelen zijn echter beperkt effectief gebleken¹³ en bovendien hebben deze maatregelen geen invloed op de omvang van de populatie. Zoals ook in ons beleid is vastgelegd en in het faunabeheerplan van de stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland is gesteld zijn wij van mening dat er populatiebeheer dient te worden toegepast om de omvang van de populaties ganzen in Zuid-Holland te reduceren tot een niveau waarbij de schade/risico's acceptabel en de populatie beheersbaar is. Ook zijn de genoemd alternatieve methoden om ganzen te verjagen niet geschikt om in een Natura 2000-gebied toe te passen, omdat dit mogelijk negatieve effecten heeft op de doelsoorten van het gebied.

11. *Bent u bereid om in te zetten op het veranderen van de landinrichting, waardoor de ganzenpopulatie op een natuurlijke wijze afneemt, zoals bijvoorbeeld wordt beschreven in de 'Pilotstudie Grauwe Ganzen Anser De Deelen'¹⁴ en Beheer van zomerganzen in de provincie Utrecht'¹⁵ Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De door u aangehaalde rapporten uit 2010 en 2013 zijn ons bekend. De inzet van habitatbeheer om de ganzenpopulatie te laten afnemen is ook meegenomen in het huidige faunabeheerplan ganzen in Zuid-Holland. Het faunabeheerplan geeft net als de door u aangehaalde rapporten aan dat dat habitatbeheer niet overal toepasbaar of wenselijk is, strijdig kan zijn met andere natuurdoelstellingen en kostbaar is.

¹¹ <https://www.dronewatch.nl/2023/07/12/drones-succesvol-ingezet-om-ganzen-te-verjagen-in-provincie-utrecht/>

¹² <https://www.gfactueel.nl/ganzen-goed-te-verjagen-met-laser/>

¹³ <https://www.waddinxveen.nl/actueel/nijlganzen-schrikken-niet-van-laser/>

¹⁴ <https://www.bij12.nl/assets/FF-53.-Voslamber-B.-2010.-Pilotstudie-Grauwe-Ganzen-Anser-anse-De-Deelen-2007-2009.pdf>

¹⁵ <https://stats.sovon.nl/pub/publicatie/17673>

In de verdere uitwerking van het Programma Landelijk Gebied voor Zuid-Holland wordt het onderwerp faunabeheer meegenomen en word verkend in afweging met de andere belangen of habitatbeheer in bepaalde gebieden kan worden toegepast.

Den Haag, 21 november 2023

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA M.E. van Leeuwen